

Podstawa publikacji

Podstawą wykonania monografii jest ustawa o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz gminach uzdrowiskowych (2005), ustawa prawo geologiczne i górnicze (2011), ustawa o odpadach wydobywczych (2008) i ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (2007), a także rozporządzenie w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (2008) i rozporządzenie w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (2002).

Wymienione podstawy prawne wskazują, że dowolne porozumienie w dziedzinie ochrony środowiska opiera się na nienaruszaniu trzech zasad. W układzie hierarchicznym, jest to 1) konieczność podejmowania działań na rzecz zapobiegania powstawaniu wszelkim zagrożeniom dla środowiska przyrodniczego, 2) jeśli całkowita eliminacja zagrożeń będących wynikiem działalności człowieka – nie jest możliwa, to należy podejmować działania na rzecz zmniejszenia ich oddziaływania, 3) jeżeli mimo podjętych działań, według zasady pierwszej i drugiej, nie udało się zapobiec zagrożeniom i dojdzie do szkody w środowisku jako całości lub w poszczególnych jego komponentach przyrodniczych, to należy bezwzględnie podjąć działania na rzecz przywrócenia pierwotnej wartości użytkowej, estetycznej i krajobrazowej, i ładu przestrzennego.

Zagadnienie zawarte w monografii pt. *Uzdrowiska województwa podkarpackiego – identyfikacja wybranych zagrożeń środowiska* jest istotne dla karpaccyego obszaru ropo- i gazonośnego, z współwystępującymi wodami mineralnymi i lecznictwem uzdrowiskowym, z trzech powodów:

1. w efekcie naruszenia struktury geologicznej górotworu źródłem emisji substancji węglowodorowych są dawne wyrobiska górnicze, zwane kopankami, z XIX wieku i początków XX wieku, w celu poszukiwania i eksploatacji tych surowców kopalnych,
2. charakterystycznym naturalnym zjawiskiem regionu południowo wschodniej i środkowej Polski są źródła substancji węglowodorowych i z nich naturalne emisje do środowiska; emisje niekontrolowane i nie-monitorowane przez co stwarzają ryzyko wystąpienia szkody w środowisku lub poważnego wypadku,
3. obszary te nie są dokładnie zidentyfikowane i uwzględniane w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, w ich miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, i w ich programach ochrony środowiska pomimo, że wyeksploatowane kopanki są pozostawione, w różnym stanie technicznym i porządku prawnym.

Istotą powyższego zagadnienia jest to, że gmina, która posiada miano gminy uzdrowiskowej ma nadany status uzdrowiska na całym swym obszarze lub jego części. Granice obszaru, któremu nadano status uzdrowiska pokrywają się z granicami administracyjnymi gminy (miast lub jednostek pomocniczych gminy). Status uzdrowiska może być nadany obszarowi, który spełnia łącznie pięć warunków:

1. posiada złoża naturalnych surowców leczniczych o potwierdzonych właściwościach leczniczych (na zasadach określonych przepisami),
2. posiada klimat o właściwościach leczniczych (potwierdzonych przepisami),
3. na jego obszarze znajdują się zakłady lecznictwa uzdrowiskowego i urzędnictwa lecznictwa uzdrowiskowego, przygotowane do prowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego,
4. spełnia określone w przepisach o ochronie środowiska wymagania w stosunku do środowiska,
5. posiada infrastrukturę techniczną w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej, w zakresie transportu zbiorowego, a także prowadzi gospodarkę odpadami.

Gmina o statusie uzdrowiska realizuje zadania wskazane w ustawie o samorządzie gminnym (1990). Realizuje też zadania własne, które obejmują zachowanie funkcji leczniczych uzdrowiska, a te zachować może przez właściwą gospodarkę terenami. Gospodarka terenami na obszarze uzdrowiska wydziela trzy rodzaje stref ochrony uzdrowiskowej – A, B i C. Strefy ochrony uzdrowiskowej charakteryzują się ściśle określonymi funkcjami zagospodarowania przestrzennego, a zadaniem ich jest ochrona czynników leczniczych i naturalnych surowców leczniczych, walorów środowiska i urzędzeń uzdrowiskowych. Przyjęto, że granica obszaru, któremu nadano status uzdrowiska, pokrywa się z granicą strefy C ochrony uzdrowiskowej. W przypadku, gdy określenie strefy C ochrony uzdrowiskowej nie jest możliwe, a nie będzie to miało negatywnego wpływu na właściwości naturalnych surowców leczniczych lub właściwości lecznicze klimatu, a także nie będzie stanowiło przeszkody w prowadzeniu lecznictwa uzdrowiskowego – granica obszaru, któremu został nadany status uzdrowiska, może częściowo pokrywać się z granicą strefy B ochrony uzdrowiskowej.

Ustawodawca zabronił pozyskiwania surowców mineralnych innych niż naturalne surowce lecznicze, w strefie A ochrony uzdrowiskowej.